



**MINISTARSTVO GOSPODARSTVA,**

**RADA I PODUZETNIŠTVA**

**Klasa: 302-01/06-01/15**

**Urbroj: 526-05-01-3/1-07-30**

**STRATEGIJA RAZVITKA ELEKTRONIČKOG POSLOVANJA  
U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA RAZDOBLJE 2007. – 2010.**

**Zagreb, listopad 2007.**

*Naslov dokumenta*

*Strategija razvitka elektroničkog poslovanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2010*

*Svrha dokumenta*

*Ostvariti viziju razvitka elektroničkog poslovanja u Republici Hrvatskoj koja će omogućiti da Hrvatska do pristupanja EU uspostavi visoku razinu elektroničkog poslovanja radi ravnopravnog sudjelovanja na unutarnjem tržištu EU i sudjelovanja u informacijskom društvu EU, iskoristi moć informacijske i komunikacijske tehnologije i znanja o uređenim poslovnim procesima radi povećanja stupnja umreženosti i konkurentnosti hrvatskog gospodarstva te poveća efikasnost javnog sektora i postane regionalni lider u razvoju i primjeni elektroničkog poslovanja.*

*Status*

*Konačni tekst*

*Verzija*

*V1.2*

*Datum verzije*

*13.11.2007.*

*Izvor*

*Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva*

*Središnji državni ured za e-Hrvatsku*

*Hrvatska gospodarska komora*

**Autorsko pravo:**

Ovo je javni dokument. Dozvoljeno je kopiranje i raspačavanje dokumenta u tiskanom i digitalnom obliku uz uvjet da je naveden izvor dokumenta i jasno označena sva odstupanja od izvornika kao i autori dodanih i/ili promijenjenih dijelova teksta

## SADRŽAJ

1	UVOD.....	4
1.1	Elektroničko poslovanje i konkurentnost gospodarstva.....	4
1.2	Svrha donošenja Strategije .....	4
1.3	O strategiji razvitka elektroničkog poslovanja i odnosu prema drugim strategijama. ....	5
2	PREGLED STANJA .....	5
2.1	Elektroničko poslovanje u EU.....	5
2.2	Elektroničko poslovanje u Republici Hrvatskoj.....	6
2.3	Postojeći nacionalni projekti .....	6
2.4	Položaj malog i srednjeg poduzetništva.....	7
2.5	Prepreke razvoju elektroničkog poslovanja .....	7
2.6	Utjecaj elektroničkog poslovanja na razvoj gospodarstva temeljenog na znanju .....	8
3	VIZIJA I STRATEGIJSKI CILJEVI .....	9
3.1	Vizija .....	9
3.2	Strategijski scenariji.....	9
3.3	Strategijski ciljevi.....	9
3.4	Instrumenti strategije .....	10
4	STRATEGIJSKI OKVIRI I MJERE .....	11
4.1	Pravni okvir i pravna sigurnost .....	11
4.2	Državna tijela i interesne skupine .....	12
4.3	Tehnologijski okvir i elektronički potpis .....	12
4.4	Javni izvori podataka i moć dijeljenja informacija.....	13
5	STRATEGIJSKE PREPORUKE I NACIONALNI PROJEKTI.....	13
5.1	Uklanjanje prepreka razvoju elektroničkog poslovanja .....	13
5.2	Inovacije poslovnih procesa i maksimiziranje učinaka elektroničkog poslovanja.....	14
5.2.1	Umreženo gospodarstvo – međusobno povezivanje tvrtki i drugih subjekata ..	15
5.2.2	Procesna interoperabilnost.....	15
5.2.3	Mobilno poslovanje .....	15
5.2.4	Razvitak prakse elektroničkog poslovanja gospodarskih grana .....	15
5.3	Elektroničke isprave i transakcije.....	16
5.3.1	e-Katalog.....	16
5.3.2	e-Narudžbenica i e-Račun.....	17
5.3.3	e-Plaćanje .....	17
5.3.4	Semantička interoperabilnost (elektroničke isprave i podaci).....	17
5.4	Nacionalni projekti.....	18
5.4.1	e-Potpis i elektronički identitet .....	18
5.4.2	e-Račun.....	18

5.4.3	e-Javna nabava.....	18
5.4.4	Aplikacije temeljene na otvorenom kodu .....	18
5.4.5	Tehnološka interoperabilnost .....	19
5.5	Obrazovanje za menadžment i za primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u elektroničkom poslovanju.....	20
5.6	Dostupnost informacija i javno znanje o elektroničkom poslovanju .....	21
6	MEHANIZMI PROVEDBE .....	21
6.1	Akcijski plan i proračunska sredstva .....	21
6.2	Praćenje provedbe .....	22
7	LITERATURA.....	22
	Prilog A: Pregled pravne stečevine Europske unije u području elektroničkog poslovanja .....	25
	Prilog B: Tablica provedbenih mjera i preporuka do kraja 2008. godine .....	27

## 1 UVOD

Vlada Republike Hrvatske utvrdila je obvezu donošenja Strategije razvitka elektroničkog poslovanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007-2010. (u daljnjem tekstu Strategija) usvajanjem Operativnog plana provedbe Programa e-Hrvatska 2007 s pregledom aktivnosti za 2007. (točka 3.3.1).

Europska komisija usvojila je 1. lipnja 2005. inicijativu pod nazivom "i2010 – Europsko informacijsko društvo za rast i zapošljavanje" koja je naslijedila dotadašnji projekt "eEurope 2005". Inicijativa i2010 prepoznaje učinkovitu primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije (engl. *Information and Communications Technology - ICT*) kao preduvjet i temelj svih reformi, postizanja socijalne kohezije i poticanja ukupnog razvoja europskog društva. To je prva inicijativa Europske komisije usklađena s revidiranom Lisabonskom strategijom, a bavi se najperspektivnijom granom europskoga gospodarstva.

U sklopu Inicijative i2010 Komisija predlaže za europski informacijski prostor i politiku medija tri prioriteta:

- Jedinstveni europski informacijski prostor koji promovira otvoreno i zajedničko tržište za elektroničke komunikacije i medijske usluge unutar EU.
- Jačanje inovativnosti i ulaganja u istraživanje informacijsko komunikacijske tehnologije za povećanje rasta gospodarstva i društva te za lakše zapošljavanje i kvalitetnija radna mjesta.
- Izgradnju sveobuhvatnog europskog informacijskog društva koje promovira rast i zapošljavanje tako što potiče razvoj i uspostavljanje boljih javnih usluga i podizanje kvalitete života.

Ciljevi Programa e-Hrvatska 2007. u velikoj mjeri se poklapaju s ciljevima Inicijative i2010, te među njima postoji jasna povezanost.

### 1.1 **Elektroničko poslovanje i konkurentnost gospodarstva**

Pod elektroničkim poslovanjem podrazumijevamo sve aktivnosti koje poduzimaju pravne ili fizičke osobe radi razmjene dobara ili usluga, koristeći pritom računala i suvremene komunikacijske tehnologije. Primjena elektroničkog poslovanja podrazumijeva takav preustroj i unaprjeđenje poslovnih procesa koji će omogućiti najbolje korištenje suvremenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Razmjenu dobara ili usluga prati razmjena informacija, najčešće putem elektroničkih transakcija normiranog sadržaja i značenja. Veliki dio elektroničkog poslovanja čini elektroničko trgovanje.

Elektroničko poslovanje nužan je preduvjet za sudjelovanje hrvatskog gospodarstva na globalnim tržištima kroz ponudu hrvatskih roba i usluga s proširenom mogućnošću nabave proizvoda i usluga sa svjetskog tržišta.

Inovacijom i ubrzanjem poslovnih procesa smanjuju se troškovi i povećava efikasnost. Elektroničko poslovanje je infrastruktura za kvalitetnije praćenje uporabe proizvoda i usluga, podizanje kvalitete te povećanje zadovoljstva kupaca. Elektroničko poslovanje u tvrtkama predstavlja radnu okolinu u kojoj se lakše razvija i upravlja znanjem te povećava kreativnost i inovacija.

Sveukupno, elektroničko poslovanje pospješuje umrežavanje gospodarstva i povećava sveukupnu nacionalnu konkurentnost.

### 1.2 **Svrha donošenja Strategije**

Ključni učinci Strategije odnose se na povećanje konkurentnosti gospodarstva i povećanje djelotvornosti javnog sektora. Donošenje Strategije će:

1. Ubrzati razvoj elektroničkog poslovanja i omogućiti usklađeno djelovanje nacionalnih institucija i gospodarskih subjekata na nacionalnoj razini.
2. Ukloniti prepreke elektroničkom poslovanju.
3. Usmjeriti aktivnosti i projekte na postizanje učinaka elektroničkog poslovanja (na razini gospodarskih subjekata, razini gospodarskih grana i razini gospodarstva u cjelini, te u državnoj upravi i javnom sektoru).
4. Donijeti preporuke, standarde i norme te pokrenuti projekte vidljive svima da bi se samoorganizirali.
5. Usredotočiti se na osiguranje preduvjeta za elektroničko poslovanje za mala i srednja poduzeća (MSP), kao i kod EU, jer razvoj MSP bitno ubrzava rast ukupnog gospodarstva, a njima je pomoć najpotrebnija.
6. Povećati nacionalnu konkurentnost i poboljšati poziciju na svjetskim rang listama.
7. Postaviti ciljeve i uspostaviti mehanizme koji će podržati uspješnost provedbe strategije, a posebice redoslijed i pravovremenost aktivnosti nacionalnih institucija sukladno iskustvima drugih zemalja i preporukama međunarodnih institucija.
8. Prepoznati lance stvaranja vrijednosti u tijelima i asocijacijama (državna tijela, HGK, HUP, HOK, HUB, sveučilišta...) na nacionalnoj sceni te mehanizme potpore suradnji gospodarstva, države i znanosti.
9. Potaknuti velike gospodarske subjekte na stvaranje vlastitih ekosustava za primjenu elektroničkog poslovanja, u kontekstu njihovih kupaca i dobavljačkih lanaca.

### **1.3 O strategiji razvitka elektroničkog poslovanja i odnosu prema drugim strategijama**

Strategija je jedna od niza sektorskih strateških dokumenata donesenih u okviru provedbe Programa e-Hrvatska 2007 te se njezini učinci postižu u sinergiji s drugim strategijama. Strategija je komplementarna u odnosu na već donesene strategije i programe u području elektroničkih komunikacija, informacijske sigurnosti, obrazovanja odraslih i znanstvenog i tehnološkog razvitka navedene u literaturi, tako da se zajednička i dodirna pitanja u ovoj Strategiji samo navode.

## **2 PREGLED STANJA**

Djelotvorna primjena informacijske i komunikacijske tehnologije u gospodarstvu ključni je element u razvoju konkurentnosti.

### **2.1 Elektroničko poslovanje u EU**

Strateški okvir za razvitak elektroničkog poslovanja u Europskoj uniji sadržan je u prvom stupu Inicijative i2010 (zajednički europski informacijski prostor). Glavni smjerovi aktivnosti Europske komisije odnose se na uspostavljanje povoljnog pravnog okruženja, poticanje elektroničke trgovine, analize stanja elektroničkog poslovanja u EU, nadzor i praćenje indikatora razvoja elektroničkog poslovanja s posebnim naglaskom na indeks spremnosti za elektroničko poslovanje (eng. *e-business readiness index*).

Godišnje uštede od uvođenja elektroničkih računa u EU procjenjuju se na 243 milijarde EUR samo u upravljanju lancem nabave<sup>1</sup> Smatra se da uvođenje elektroničkog računa predstavlja jedan od najjačih potencijala za povećanje europske konkurentnosti. Danska primjenom

---

<sup>1</sup> European electronic invoicing (EEI) final report, srpanj 2007.

elektroničkog računa u javnom sektoru postiže uštede između 100 i 134 milijuna EUR godišnje.

Pravni okvir elektroničkog poslovanja u Europskoj uniji određen je s jedne strane Pravnom stečevinom koja ujednačava pravna rješenja u zemljama članicama i s druge strane posebnim nacionalnim propisima. Pregled Pravne stečevine EU koja regulira područje elektroničkog poslovanja prikazan je u Prilogu A.

## **2.2 Elektroničko poslovanje u Republici Hrvatskoj**

Prema podacima Hrvatske narodne banke u drugom tromjesečju 2007. godine bilo je 385 tisuća građana i 120 tisuća poslovnih subjekata koji su koristili internetsko bankarstvo. Pri tom je elektroničko plaćanje učestvovalo s 40,6% u ukupnom broju platnih transakcija građana, a internetsko plaćanje sa 7,6%. Za poslovne subjekte elektroničko plaćanje učestvovalo je s 46,3% u ukupnom broju transakcija, a internetsko s 18,1%. Internetsko plaćanje činilo je međutim 22,0% ukupne vrijednosti platnih transakcija građana, a 31,3% ukupne vrijednosti platnih transakcija poslovnih subjekata.

Prema IDC-evom izvješću, u 2005. godini tržište elektroničke trgovine u Hrvatskoj naraslo je za 65,9% u odnosu na 2004. i doseglo ukupnu vrijednost od 350 milijuna EUR u trgovinskim transakcijama obavljenim putem interneta. 81,6% tih transakcija činile su transakcije između tvrtki.

Provedbom Programa e-Hrvatska dostupnost elektroničkih usluga javne uprave za gospodarstvo od 2004. do 2006. godine povećana je s 5,7% na 60,4% s više od 50 novih usluga. Pojedini nacionalni projekti opisuju se u poglavlju 2.3. .

Na temelju iskazanih pokazatelja za očekivati je da će se daljnjim razvojem elektroničkog poslovanja u Republici Hrvatskoj postići znatne uštede na razini države i gospodarstva. Temeljem usporednih podataka za Dansku i Hrvatsku procijenjene su očekivane uštede samo uvođenjem elektroničkog računa u javnom sektoru od 40 do 54 milijuna eura godišnje. Uštede od uvođenja elektroničkog računa u gospodarstvu procijenjene na bazi takve studije za Francusku (uštede na razini od 40 milijardi eura godišnje) i usporednih podataka Hrvatske iznosile bi oko 850 milijuna eura godišnje.

Elektroničko poslovanje u Republici Hrvatskoj uređeno je sljedećim zakonima: Zakon o elektroničkom potpisu (NN 10/2002), Zakon o elektroničkoj trgovini (NN 173/2003), Zakon o elektroničkoj ispravi (NN 150/2005), Zakon o tajnosti podataka (NN 79/2007), Zakon o informacijskoj sigurnosti (NN 79/2007) i Zakon o zaštiti osobnih podataka (NN 103/2003). Navedeni zakoni su u velikoj mjeri usklađeni s pravnom stečevinom EU.

## **2.3 Postojeći nacionalni projekti**

Organizacija GS1 Croatia je pokrenula projekte elektroničkog poslovanja **eCROKAT**, koji omogućuje održavanje središnjeg kataloga trgovačkih proizvoda s mogućnošću sinkronizacije sa sličnim katalogima u svijetu i **eCRODOK**, koji omogućuje pripremu i razmjenu elektroničkih poruka prema međunarodnom GS1 BMS standardu.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je vršni ovlašteni potvrditelj (**Nacionalni CA** za Republiku Hrvatsku) elektroničkih certifikata. Fina je **registrirani kvalificirani ovjervitelj** i do sada je izdala 10.500 certifikata za potrebe građana i tvrtki. Finin certifikat koristi se u nizu elektroničkih usluga javne uprave kao što su e-PDV, e-Regos, e-Mirovinsko, e-Nautika i Registar koncesija, ali i u elektroničkim uslugama Zagrebačke banke.

U razdoblju od 3 godine od pokretanja projekta e-Nautika, uvođenjem **sustava e-Charter**, koji se u cijelosti odvija elektroničkim putem, a prvi je primijenio napredni elektronički potpis, uspostavljeno je elektroničko poslovanje u kojem sudjeluje trenutno 920 charter tvrtki, s 3460 jahti, brodica i brodova.

**Središnji registar osiguranika REGOS** preko 60% obrazaca (za više od 80% osiguranika) zaprima u elektroničkom obliku. Još uvijek prevladava predaja obrazaca na disketi, ali je razvidan trend porasta predaje putem usluge e-REGOS od 75% u prvih devet mjeseci 2007. godine. Do 30. rujna broj korisnika je narastao na 4990, a uslugom su obuhvaćeni podaci za prosječno 110.000 osiguranika (7,3%) mjesečno. Prvi korisnici ove usluge pretežno su tvrtke s većim brojem zaposlenika. Prosječni broj osiguranika po obrascu bio je 48,6 za predaju putem interneta, 6,1 za predaju na disketi, a 2,5 za predaju papirnatom obrascu.

U sustav **e-PDV** uključeno je do sada 667 registriranih poreznih obveznika te 1396 nositelja kvalificiranog elektroničkog potpisa. U 2007. godini zaprimljene su 2543 prijave PDV-a putem interneta. Uz dostavu podataka o obračunu PDV-a upravo su uvedene i usluge dostave podataka u formi ID obrasca, uvid u poreznu knjigovodstvenu karticu i dostava podataka iz područja poreza na dobit.

U **sustav e-Mirovinsko** koji omogućava elektroničku prijavu podataka o osiguranicima za prvi stup javnog mirovinskog sustava, u posljednjih godinu dana oko 600 korisnika predalo je blizu 12 000 elektroničkih prijava.

**Registar koncesija** je jedinstvena elektronička evidencija ugovora o koncesiji i središnji izvor informacija o svim koncesijskim ugovorima na području Republike Hrvatske. Korisnik koncesije ima uvid u podatke o svim svojim ugovorima. Davatelj koncesije ima uvid u sve podatke o korisnicima uključujući izvještaje o dospjelim nepodmirenim naknadama. Pravne i fizičke osobe imaju uvid u javne podatke iz Registra. Sustav ima 5861 korisnika od toga 4843 pravne osobe.

**Carinska uprava** je u 2007. godini postigla izuzetno visoki postotak od 94% ukupnog broja carinskih deklaracija predanih elektroničkim putem. Pored toga, elektronička razmjena podataka sa Republikom Slovenijom ostvarena je na svim graničnim prijelazima.

Uz ove potpuno transakcijske servise, postoji i niz elektroničkih usluga koje omogućavaju uvid u registre i upisnike javne uprave ili omogućavaju elektroničko poslovanje u javnom sektoru kao što su: e-Javna nabava, e-Zdravstvo, e-Zemljišne knjige, e-Katastar, Integralni informacijski sustav upravljanja sudskim spisima, e-Sudski registar i konačno središnji portal javne uprave Moja Uprava. U pripremi je i on-line usluga registracije tvrtke i obrta.

## **2.4 Položaj malog i srednjeg poduzetništva**

Prema podacima HGK, u Hrvatskoj je u 2006. poslovalo preko 72.000 tvrtki, od kojih je 96% malih, kojima se elektroničkim poslovanjem otvaraju nove mogućnosti poslovanja. Stoga je jedna od svrha Strategije poticati i pomoći malo i srednje poduzetništvo, uključujući i mikro tvrtke, u svim sektorima gospodarstva, u primjeni informacijske i komunikacijske tehnologije kako bi maksimizirali konkurentnost.

U razvitku elektroničkog poslovanja značajan je utjecaj velikih tvrtki koje preko lanca nabave u cijelom svom ekosustavu mogu ubrzati i olakšati uvođenje elektroničkog poslovanja u male i srednje velike tvrtke.

## **2.5 Prepreke razvoju elektroničkog poslovanja**

Prepreke razvoju elektroničkog poslovanja pojavljuju se i u području državnih tijela i u gospodarstvu. One mogu biti pravne, institucionalne, tehnološke, procesne i podatkovne.

Iako su temeljni zakoni koji reguliraju područje elektroničkog poslovanja u Hrvatskoj u velikoj mjeri usklađeni s pravnom stečevinom EU i najboljom međunarodnom praksom, ipak još uvijek cijeli niz posebnih propisa i podzakonskih akata zahtjeva čuvanje ili dostavu isprava na papirnatom mediju. Uz pravne prepreke koje su posljedica jasnog izričaja koji zahtjeva papirnatu ispravu potpisanu rukom, postoji i izričaj „u pisanom obliku“ koji bi u skladu sa Zakonom o elektroničkoj ispravi trebalo tumačiti tako da uključuje i elektroničke isprave, ali u praksi se ipak često zahtjeva papirnat medij. U okviru projekta HITROREZ identificirane su



neke od prepreka, ali samo sustavnom analizom po pravnim područjima biti će moguće stvoriti cjelovitu sliku preostalih pravnih prepreka i planirati njihovo uklanjanje.

Da bi postojeća pravna rješenja u potpunosti zaživjela u praksi potrebno je osnažiti nadležne institucije na području administrativnih kapaciteta i u organizacijskom smislu.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva treba povećati svoje administrativne kapacitete kako bi se mogli preuzeti zadatci vezani za pripremu prijedloga strateških dokumenata, koordinaciju i praćenje njihove provedbe, pripremu prijedloga pravnih rješenja, praćenja provedbe zakonskih i podzakonskih akata i inspekcijski nadzor.

U ovom trenutku vrlo je malo podataka o sudskoj praksi vezanoj uz provedbe zakona iz područja elektroničkog poslovanja. Nadležne sudove potrebno je osnažiti kako u području administrativnih kapaciteta, tako i kroz provedbu kontinuiranog obrazovanja i upoznavanja sa svjetskom sudskom praksom iz područja elektroničkog poslovanja. To se posebno odnosi na trgovački i upravni sud.

U središnjim tijelima javne uprave nedostaje stručnih kadrova za organizaciju elektroničkog poslovanja u javnoj upravi, što je nužni preduvjet za prihvatanje elektroničkih isprava tj. omogućavanje elektroničkog poslovanja u odnosima s poslovnim subjektima, ali i građanima i ostalim tijelima javne uprave. U okviru projekta Središnjeg portala javne uprave potrebno je uspostaviti središnji autorizacijski i autentikacijski servis i sigurni transakcijski servis kao osnovnu infrastrukturu za uvođenje elektroničkog poslovanja u skladu sa Zakonom o javnoj ispravi u sva tijela javne vlasti.

Istraživanja elektroničkog poslovanja u Hrvatskoj pokazuju da u hrvatskom gospodarstvu nije dovoljno prisutna svijest o prednostima elektroničkog poslovanja, nedostaju znanja o primjeni osnovnih tehnologija vezanih uz elektroničko poslovanje (kao što su elektronički potpis, elektronička isprava, elektroničko plaćanje) te je još uvijek prisutno nepovjerenje u poslovanje putem interneta.

Norme i standardi su dokumenti koji zapisuju dogovor zainteresiranih strana u okviru nekog tehnološkog područja. Međunarodne i nacionalne norme su dokumenti doneseni konsenzusom i odobreni od priznatog nacionalnog ili međunarodnog normirnog tijela (npr. HZN – Hrvatski zavod za norme, ISO – Međunarodna organizacija za normizaciju, CEN – Europski odbor za normizaciju, CENELEC – Europski odbor za elektrotehničku normizaciju, ETSI – Europski institut za telekomunikacijske norme).

Uz norme koriste se i standardi. Standardi su dokumenti doneseni u okviru strukovnih organizacija ili nametnuti tržišnom pozicijom nekih proizvođača. Svaka organizacija može zbog potreba svojih poslovnih procesa definirati vlastite interne standarde.

Usvajanje normi je proces koji uključuje prvenstveno gospodarstvo i struku. Nedostatak svijesti o postojećim međunarodnim normama i standardima elektroničkog poslovanja, kao i sporo prihvaćanje takvih normi i standarda kroz nacionalno normirno tijelo jedna je od važnih prepreka razvitku elektroničkog poslovanja. Svi sudionici procesa normizacije trebaju poticati primjenu otvorenih i međunarodnih standarda i normi u izradi aplikacija elektroničkog poslovanja, podržavajući tako tehnološku neutralnost i interoperabilnost između različitih sustava i dodatno potičući ravnopravnu tržišnu utakmicu rješenja temeljenih na različitim tehnologijama.

## **2.6 Utjecaj elektroničkog poslovanja na razvoj gospodarstva temeljenog na znanju**

U gospodarstvu temeljenom na znanju, glavni čimbenici konkurentnosti su inovacijski faktori, poslovna efikasnost i poslovna sofisticiranost. Nacionalno vijeće za konkurentnost (NVK) u izvješću o konkurentnosti Hrvatske za 2006. (NVK2007) razrađuje međuzavisnosti tih čimbenika i daje preporuke za njihovo ostvarenje.

Elektroničko poslovanje temelji se na uređenim poslovnim procesima, a koji su ključni preduvjet i za poslovnu efikasnost i za poslovnu sofisticiranost. Poslovne procese nužno je redizajnirati pri uvođenju elektroničkog poslovanja kako bi se iskoristila moć informacijskih i komunikacijskih tehnologija, ali su i poslovni procesi predmet stalnih inovacija u poslovanju. Umrežavanje tvrtki i umrežavanje ukupnog gospodarstva ovisi o uređenosti poslovnih procesa u tvrtkama i primjeni elektroničkog poslovanja između tvrtki. Na taj način elektroničko poslovanje bitno ubrzava procese u gospodarskim granama i stvaranje vrijednosti u njima. Elektronički katalogi (roba i usluga) u dobavljačkim lancima bitno uređuju procese i povećavaju iskorištenje tržišnih potencijala, te poboljšavaju procese potpore kupcima i razvoj pripadnog operativnog znanja. Svjetski generički modeli poslovnih procesa sve više se standardiziraju unutar gospodarskih grana te postaju dio javnih znanja, koje treba iskoristiti.

Sveukupno, elektroničko poslovanje i javno znanje javljaju se kao ključna infrastruktura gospodarstva temeljenog na znanju.

### **3 VIZIJA I STRATEGIJSKI CILJEVI**

#### **3.1 Vizija**

Republika Hrvatska će do pristupanja Europskoj Uniji, uspostaviti visoku razinu elektroničkog poslovanja radi ravnopravnog sudjelovanja na unutarnjem tržištu Europske unije i sudjelovanja u informacijskom društvu Europske unije.

Republika Hrvatska će iskoristiti moć informacijske i komunikacijske tehnologije te znanja o uređenim poslovnim procesima radi povećanja stupnja umreženosti hrvatskog gospodarstva kao i povećanja njegove konkurentnosti.

Republika Hrvatska će pomoću elektroničkog poslovanja povećati efikasnost javnog sektora, a posebice državne uprave i pravosuđa.

Na osnovama visoke razvijenosti elektroničkog poslovanja, Republika Hrvatska će iskoristiti prednosti postupka pridruživanja Europskoj uniji i jezičnih sličnosti sa zemljama u regiji, sa ciljem izvoza usluga temeljenih na znanju, a koje su vezane za razvoj i primjenu elektroničkog poslovanja u regiji jugoistočne Europe.

#### **3.2 Strategijski scenariji**

Vrlo veliki učinci iz točke 2.1. ukazuju na potrebu usklađenog i sinkroniziranog djelovanja nacionalnih institucija da se što prije uklone prepreke i razvije se elektroničko poslovanje. Promatrajući iskustva drugih europskih zemalja moguća su bila tri scenarija:

**Scenarij A:** Država ne donosi strategiju

**Scenarij B:** Donosi se strategija, uključene su nacionalne institucije, planiraju se odgovarajuća sredstva provedbe u državnom proračunu i odgovarajući ljudski resursi za provedbu, provedba se prati uz primjenu međunarodno prihvaćenih pokazatelja

**Scenarij C:** Donosi se strategija, ali se ne osiguravaju odgovarajuća sredstva i ljudski resursi, te nije moguće kontrolirati dinamiku provedbe.

Strategija se temelji na očekivanju provedbe Scenarija B iz točke 3.2, a motivirana je projekcijama učinaka iz ekspertnih studija EU.

#### **3.3 Strategijski ciljevi**

##### **CILJEVI VEZANI ZA INFRASTRUKTURU ELEKTRONIČKOG POSLOVANJA**

1. Riješiti opće pravne prepreke na državnoj razini (elektronička trgovina, elektronička isprava, elektronički potpis, zaštita osobnih podataka, informacijska sigurnost, zaštita tajnosti podataka, zakoni i podzakonski akti) rok 3/2008.

2. Riješiti posebne pravne prepreke po pojedinim materijalnim propisima na razini 80% (carine, porezi, javna nabava, opći upravni postupak, uredsko poslovanje, državni proračun, sudski registar, obrtni registar, registar prostornih jedinica, registar udruga, tijela javne vlasti, državne matice itd.); rok 12/2008.
3. Uspostaviti institucionalnu osposobljenost (sudstvo, inspekcija elektroničkog potpisa, upravne funkcije Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva za elektroničko poslovanje, Državni arhiv); rok 6/2008.
4. Donijeti standarde u odgovornosti države (semantički standardi: prostorne jedinice, poslovni subjekti [virtualni dosje tvrtke], fizičke osobe, ...; procesni standardi: elektroničko izvješćivanje pravnih osoba, razmjena elektroničkih isprava; tehnološki standardi: PKI / e-Potpis, arhiviranje elektroničkih isprava); rok 6/2008
5. Uspostaviti infrastrukture razvoja javnoga znanja (kampanje, edukacija, portal, javne baze znanja); rok 6/2008

#### CILJEVI VEZANI ZA RAZVIJENOST ELEKTRONIČKOG POSLOVANJA (iskazani indikatorima razvijenosti)

6. Donijeti modele i norme za elektroničko poslovanje: eRačun, ePlaćanja, eNarudžba; rok 6/2008
7. Donijeti norme za elektroničko poslovanje (II): eUgovor; rok 12/2009
8. Uspostaviti sustav savjetodavne potpore za primjenu elektroničkog poslovanja u malom i srednjem poduzetništvu; rok 6/2008.
9. Postići da izdvajanja za znanost i tehnologiju dostignu razinu od 3% BDP-a uz omjer javnih i privatnih ulaganja od 1:2; rok 12/2009.
10. Uspostaviti sustav za dodjelu nagrada i oznaka kvalitete za primjenu elektroničkog poslovanja; HGK; rok 12/2008.
11. Uspostaviti e-Javnu nabavu kao primjer interoperabilnosti G2B i G2G (naglasak na e-Katalog, e-Račun i SDR plaćanja G2B); rok 12/2009.
12. Uspostaviti e - Javnu upravu (primjena elektroničke isprave u TDU, sa pripadajućim projektima, te elektroničke i mobilne uplate upravnih pristojbi); rok 12/2008.
13. Postići izabrane ciljeve iskazane indikatorima eBusiness Watch-a (za sva četiri područja: primjena IKT, BP reinženjering, nabava, CRM) i to:
  - a. Postići da više od 100.000 zaposlenika radi u poduzećima koja najmanje 5% svojih narudžbi elektronički dostavljaju dobavljačima; rok 12/2008.
  - b. Postići da više od 100.000 zaposlenika radi u poduzećima koja najmanje 5% narudžbi kupaca primaju elektronički; rok 12/2008.
  - c. Postići da najmanje 10% zaposlenika ima u organizacijama koje primaju ili šalju e-Račune; rok 12/2008.
14. Uspostaviti infrastrukturu za elektroničko poslovanje koja će omogućiti hrvatskim izvoznicima ravnopravne uvjete poslovanja za nadmetanje na EU tržištu; rok 12/2008.

### **3.4 Instrumenti strategije**

Strategija uključuje mjere i postupke tijela državne vlasti za uklanjanje prepreka, stvaranje institucionalne osposobljenosti te poticanje razvitka elektroničkog poslovanja i u javnom sektoru i u gospodarstvu (Poglavlje 4).

Preporukama Strategija omogućava postizanje sinergijskih učinaka u djelovanju nacionalnih institucija. Za ključna pitanja razvitka infrastrukture elektroničkog poslovanja pokreću se nacionalni projekti (Poglavlje 5).

Strategiju prati plan provedbe s jasno određenim nositeljima, očekivanim rezultatima i rokovima provedbenih mjera (Poglavlje 6).

## 4 STRATEGIJSKI OKVIRI I MJERE

Strategijski ciljevi vezani za uklanjanje prepreka i izgradnju infrastruktura elektroničkog poslovanja u nadležnosti su državnih tijela koja će provesti mjere kojima se:

- uspostavlja pravni okvir i pravna sigurnost elektroničkog poslovanja,
- uspostavlja institucionalna osposobljenost za implementaciju tog pravnog okvira,
- uspostavlja tehnološka infrastruktura i sustav elektroničkog potpisa
- omogućava korištenje javnih izvora podataka.

### 4.1 Pravni okvir i pravna sigurnost

Potrebno je ukloniti pravne prepreke u zakonima i provedbenim propisima vezanim za pojedina upravna područja u okviru kojih je propisana obveza primjene papirnatih isprava i ručnog potpisa ili obaveza čuvanja papirnatih isprava. Prioritetno je pristupiti izmjenama propisa koji uređuju velike količine predmeta ili odlučivanje o velikim vrijednostima.

Kako bi se osiguralo da zakoni i podzakonski akti koji će se ubuduće donositi ne stvaraju nove prepreke primjeni elektroničkog poslovanja u sustav procjene učinka propisa (Ured za koordinaciju sustava procjene učinka propisa Vlade Republike Hrvatske) treba uključiti i procjenu učinka na elektroničko poslovanje.

Jedan od preduvjeta za ostvarivanje pravne sigurnosti u elektroničkom poslovanju je i postojanje elektroničkog identiteta poslovnih subjekata i građana, te pravna uređenost primjene, dostupnost i jednostavnost korištenja tehnologija za autorizaciju i autentikaciju korisnika u elektroničkom poslovanju putem interneta. Pri tom je važna usklađenost nacionalnih propisa s međunarodnim standardima i normama u području takvih tehnologija.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Prilagoditi zakone i provedbene propise povezane s elektroničkim poslovanjem radi uklanjanja pravnih prepreka za elektroničko poslovanje (svaki nositelj u svom području nadležnosti)	06/2008	MINGORP, MP, SDUU, DGU, MFIN, UJN	
U postupak procjene učinka propisa uključiti procjenu učinka na elektroničko poslovanje	06/2008	UKSPUP VRH	
Uskladiti propise koji uređuju osnivanje poslovnih subjekata i propise o elektroničkom potpisu tako da kratki naziv poslovnog subjekta bude najviše 50 znakova.	06/2008	MINGORP (koordinator)	MP, SDUU

## 4.2 Državna tijela i interesne skupine

Jedan od ključnih preduvjeta elektroničkog poslovanja, koji je najteže uspostaviti, jest institucionalna osposobljenost. Za uspostavljanje pravne sigurnosti posebno je važna osposobljenost pravosudnih tijela, ali nije manje važna osposobljenost tijela državne uprave za prihvaćanje elektroničkih isprava i elektroničkog poslovanja s gospodarskim subjektima (tzv G2B – eng. *Government to Business*).

Nacionalne institucije i ključne interesne skupine obuhvaćaju Hrvatska gospodarska komora (HGK), Hrvatska obrtnička komora (HOK), Hrvatska udruga banaka (HUB), Hrvatska udruga poslodavaca (HUP), Udruga hrvatskih izvoznika (HIZ) i GS1 Croatia.

Inovacije poslovnih procesa donose najveće poslovne učinke i povećanje konkurentnosti poduzeća u uvjetima elektroničkog poslovanja. U tom kontekstu znanstveno-istraživačke ustanove predstavljaju veliki nacionalni potencijal te se očekuje snažna suradnja gospodarstva i znanosti.

U svrhu stvaranja sinergijskih učinaka između gospodarstva, znanosti i tijela državne vlasti Vlada Republike Hrvatske utemeljiti će Nacionalno vijeće za elektroničko poslovanje, kao savjetodavno tijelo.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Uspostaviti institucionalnu osposobljenost za upravne i pravosudne poslove vezane za elektroničko poslovanje	06/2008	MINGORP, MP, SDUU	
Utemeljiti Nacionalno vijeće za elektroničko poslovanje	05/2008	MINGORP	
Postići da izdvajanja za znanost i tehnologiju dostignu razinu od 3% BDP-a uz omjer javnih i privatnih ulaganja od 1:2	12/2009	MZOŠ	
Imenovati koordinate provedbe Strategije	odmah, trajno	MINGORP (koordinator)	sva TDU, HGK, HOK, HUP, HUB, FINA, GS1

## 4.3 Tehnolojski okvir i elektronički potpis

Dostupnost internetskih usluga javne uprave za gospodarstvo važan su poticajni čimbenik za razvoj elektroničkog poslovanja. Internetske usluge koje pruža javna uprava, ali i gospodarstvo, moraju se temeljiti na načelu tehnološke neutralnosti, kako bi se potaknuo razvoj tržišta tehnološki raznolikih rješenja i usluga i otvorila mogućnost primjene novih tehnologija.

Jedan od najvažnijih tehnoloških preduvjeta za elektroničko poslovanje je dostupnost i jednostavnost korištenja elektroničkog potpisa. Iako je korištenje elektroničkog potpisa u Hrvatskoj u porastu, još uvijek se ne može reći da postoji razvijeno tržište usluga ovjeravanja elektroničkog potpisa. Završetkom postupka usklađivanja pravne regulative s pravnom stečevinom EU pružanje usluge neće više biti uvjetovano prethodnim upisom u evidenciju, odnosno dobivanjem dozvole i upisom u registar, što će pospješiti ulazak novih davatelja usluga na tržište.

#### **4.4 Javni izvori podataka i moć dijeljenja informacija**

Informacije u nadležnosti javnog sektora važan su primarni izvor za razvoj digitalnih sadržaja i usluga. Direktiva 2003/98/EZ Europskog parlamenta i Europskog vijeća od 17.11.2003. o dostupnosti javnih informacija predstavlja zajednički pravni okvir za pravila i praksu u ponovnoj uporabi informacija javnog sektora za komercijalnu upotrebu.

Dostupnost informacija koje stvara javni sektor u obliku koji može poslužiti za razvoj komercijalnih usluga i sadržaja, omogućit će korištenje moći dijeljenja informacija i znanja radi stvaranja novih radnih mjesta i gospodarskog rasta. Nužan preduvjet za ostvarivanje ovog potencijala je uspostavljanje semantičkih standarda i ostvarivanje interoperabilnosti državnih registara i klasifikacija.

### **5 STRATEGIJSKE PREPORUKE I NACIONALNI PROJEKTI**

#### **5.1 Uklanjanje prepreka razvoju elektroničkog poslovanja**

Jedna od glavnih prepreka bržem usvajanju elektroničkog poslovanja je nedostatak povjerenja, kako u gospodarstvu, tako i u javnom sektoru.

Ključna je uloga javnog sektora u stvaranju pouzdanog i sigurnog okruženja za elektroničko poslovanje. Pravno okruženje mora izjednačiti valjanost papirnatih i elektroničkih isprava, uspostaviti sigurno okruženje za elektroničke transakcije, zaštititi osobne podatke građana, omogućiti djelotvornu zaštitu prava intelektualnog vlasništva i zaštitu potrošača.

Zbog učinkovitije primjene propisa nužno je provesti sustavno obrazovanje sudaca o novim tehnologijama te vođenju predmeta koji uključuju elektroničke isprave i transakcije.

U Republici Hrvatskoj nema značajnih pravnih prepreka za razvoj elektroničkog poslovanja, stoga je nužno intenzivno djelovati na informiranju šire javnosti o pravima i mehanizmima za zaštitu prava koji su već uspostavljeni.

U području prekograničnih transakcija kroz sudjelovanje u Programu IDABC i CIP ICT projektima Republika Hrvatska mora aktivno sudjelovati u stvaranju paneuropske interoperabilnosti elektroničkih potpisa.

Preporuča se Hrvatskoj gospodarskoj komori da u suradnji s udrugama za zaštitu potrošača definira kodeks ponašanja i kriterije izvrsnosti za elektroničku trgovinu i elektroničko poslovanje te uspostavi sustav oznake povjerenja. Posebno se preporuča tvrtkama koje nude robu i usluge putem interneta da uvedu praksu naplate potraživanja nakon dostavljanja robe odnosno davanja usluge kupcu.

Preporuča se Hrvatskoj gospodarskoj komori, Hrvatskoj obrtničkoj komori i Hrvatskoj udruzi poslodavaca da pri sudovima časti osiguraju izvansudske nagodbe u predmetima elektroničkog poslovanja.

Preporuča se svim organizacijama koje provode izvansudske nagodbe omogućiti elektroničke izvansudske nagodbe sukladno Direktivi 2000/31/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 08. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebice elektroničke trgovine.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Pokrenuti kampanju za podizanje javne svijesti o mogućnostima primjene elektroničkog poslovanja	06/2008	MINGORP	

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Uspostaviti portal s cjelovitim informacijama o propisima, preporukama, normama i standardima, certifikaciji te najboljoj praksi u primjeni elektroničkog poslovanja (Nacionalni portal za elektroničko poslovanje)	06/2008	MINGORP	MZOŠ, MFIN, SDUeH, HGK
U okviru portala Moja uprava uspostaviti temu Elektroničko poslovanje s cjelovitim informacijama o pravnom okviru za elektroničko poslovanje	12/2007	SDUeH	MINGORP, MMTPR, UVNS, HAT, AZOP, CARNet, ZSIS, HZN, HGK, APIS IT, FINA
U Pravosudnoj akademiji uvesti programe obrazovanja kojima će suci steći znanja potrebna za vođenje predmeta koji uključuju elektroničke isprave i transakcije.	12/2008	MP	Pravosudna akademija
Uspostaviti sudske i izvansudske postupke za rješavanje sporova vezanih za elektroničko poslovanje (uskладiti sudski poslovnik, osposobiti suce i sudske službenike)	06/2008	MP	Pravosudna akademija

Preporuka	Okvirni rok	Uključeni subjekti
Uspostaviti sustav za dodjelu nagrada i oznaka kvalitete za primjenu elektroničkog poslovanja	12/2008	HGK
Uvesti praksu naplate potraživanja nakon isporuke robe odnosno usluge kupljene elektroničkim putem.	12/2008	HGK, tvrtke
Osigurati izvansudske nagodbe u predmetima elektroničkog poslovanja.	12/2008	HGK, HOK, HUP
Omogućiti elektroničke izvansudske nagodbe.	12/2009	HGK, HOK, HUP

## **5.2 Inovacije poslovnih procesa i maksimiziranje učinaka elektroničkog poslovanja**

Pri uvođenju elektroničkog poslovanja preporuča se modelirati i unaprijediti poslovne procese radi korištenja moći informacijskih i komunikacijskih tehnologija i postizanja punih učinaka elektroničkog poslovanja kako u gospodarstvu, tako i u javnom sektoru. Poslovni procesi i pripadni repozitoriji, podržavaju učenje na poslu, ali su i predmet stalnih inovacija.

Tijela javne uprave moraju nastaviti s intenzivnim uvođenjem elektroničkih usluga za građane i poduzetnike s primjenom naprednog elektroničkog potpisa i uz prihvatanje i izdavanje elektroničkih isprava te uspostaviti sustav za razmjenu elektroničkih isprava između tijela državne uprave i pravosudnih tijela.

### 5.2.1 Umreženo gospodarstvo – međusobno povezivanje tvrtki i drugih subjekata

Gospodarstvo unutar sebe kroz procese tipa tvrtka-tvrtka (tzv. B2B, engl. *Business-to-Business*) i sa državnim tijelima kroz procese tipa država-tvrtka (tzv. G2B, engl. *Government-to-Business*), umrežava i povezuje poslovne procese, te ostvaruje ukupnu umreženost gospodarstva i sinergiju na nacionalnoj razini. Pri tomu se određena pitanja ipak uređuju na razini nacionalnih institucija (Vlada Republike Hrvatske, HGK, HUP, NVK...) tako da je potrebno postaviti scenarije za njihovo međudjelovanje u uvjetima gospodarstva i društva temeljenog na znanju. Sadržajno, proceduralno i vremenski potrebno je postaviti model za povezivanja lanaca stvaranja vrijednosti unutar države, gospodarstva, znanosti i nacionalnih asocijacija, te osigurati njegovo kontinuirano usuglašavanje s promjenama u tim subjektivitetima.

Gospodarske grane i njihove udruge pri HGK, HUP-u, HOK-u i HUB-u, trebaju razvijati granske modele i portale za objavu javnih informacija i znanja. Pri tomu je potrebno referencirati i koristiti generičke modele i javna znanja razvijena pri svjetskim asocijacijama. Takva znanja i portali pojačavaju lance stvaranja vrijednosti u gospodarskim granama, smanjuju troškove tvrtki, te podržavaju brži izlazak proizvoda na tržište.

Ministarstva koja osiguravaju državne poticaje (MINGORP, MMTPR, MZOŠ...) trebaju u svim područjima u kojim se daju državni financijski poticaji, dio tih sredstava ulagati u razvoj javnih znanja i portala za te djelatnosti. Na taj način povećava se efektivnost korištenja državnih financijskih poticaja ali i druge tvrtke u takvim granama, a koje nisu dobile financijske poticaje, dobivaju javna znanja iz svoje djelatnosti.

### 5.2.2 Procesna interoperabilnost

Preporuča se gospodarskim subjektima za elektroničke transakcije koristiti standarde i norme vezane za procesnu interoperabilnost u transakcijama elektroničke javne nabave. Ured za javnu nabavu mora osigurati mogućnost da sustavi za elektroničku javnu nabavu budu otvoreni za provedbu postupaka nabave i unutar privatnog sektora (tzv. B2B, engl. *Business to Business*).

### 5.2.3 Mobilno poslovanje

Propisima omogućiti primanje informacija o stanju predmeta na mobilne uređaje.

Preporuča se pokrenuti projekt stvaranja preduvjeta za plaćanje upravnih i sudskih pristojbi putem mobilnih uređaja.

### 5.2.4 Razvitak prakse elektroničkog poslovanja gospodarskih grana

Prihvatanje i razvoj elektroničkog poslovanja u malim i srednjim poduzećima podržavaju inicijative i prakse unutar određenih gospodarskih grana u cijelom lancu stvaranja vrijednosti.

Preporuča se HGK i granskim udrugama razviti i podržati inicijative koje će uvažiti granske specifičnosti i razvijati potencijale za primjenu elektroničkog poslovanja tvrtki u tim granama. Praksu elektroničkog poslovanja i pripadne inovacije, objavljivati kao javna znanja na pripadnim portalima iz točke 5.2.1. Strategije.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Godišnja studija o suradnji nacionalnih institucija na razvoju gospodarstva temeljenog na znanju i elektroničkog poslovanja, s prijedlogom mjera i modelima suradnje.	trajno	MINGORP	HGK, NVK



Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Uspostaviti i održavati elektroničke portale za javno znanje u područjima državnih poticaja	06/2008	MINGORP, MZOŠ, MMTPR	HGK
e - Javna uprava (primjena elektroničke isprave u TDU, sa pripadnim projektima, te elektroničke i mobilne uplate upravnih pristojbi)	03/2009	MFIN	HNB, SDUU, MP, SDUeH, FINA

Preporuka	Okvirni rok	Uključeni subjekti
Granske udruge u okviru nacionalnih institucija, uspostaviti će i održavati elektroničke portale za javno znanje u područjima svoga djelovanja u svrhu povećanja produktivnosti i stupnja umreženosti gospodarstva.	06/2008	HGK, HUP, HOK, HUB (granske udruge)
Velike tvrtke i tijela državne uprave trebaju predvoditi primjenu elektroničkog poslovanja u okviru svojih ekosustava na osnovama međunarodnih i nacionalnih normi.	12/2008	MFIN, MORH, MUP, MMTPR, MP, MZOŠ, HUP, HGK, tvrtke (najvećih 20)
U svrhu povećanja stupnja umreženosti gospodarstva, preporuča se elektroničkim poslovanjem, pored unutarnjih poslovnih procesa, obvezno obuhvatiti procese nabave i dobavljačke lance, kao i procese prodaje i marketinga.	12/2008	MFIN, MORH, MUP, MMTPR, MP, MZOŠ, HUP, HGK, tvrtke (najvećih 20)

### 5.3 Elektroničke isprave i transakcije

Elektroničke isprave predstavljaju sadržaj e-Poslovanja. One pored zamjene postojećih papirnatih isprava omogućuju njihovu daljnju automatsku obradu bez ljudske intervencije.

#### 5.3.1 e-Katalog

Elektronički katalogi su dokumenti koji opisuju proizvode i cijene dobavljača, koji se u određenim uvjetima mogu pojaviti kao dio ponude. Sadržaj kataloga može se elektronički dostaviti naručitelju ili biti dostupan putem interneta na poslužitelju dobavljača.

U kontekstu elektroničke javne nabave, elementi elektroničkog kataloga uređeni su na europskoj razini Direktivom Europskog Parlamenta i Vijeća 2004/17/EZ od 31. ožujka 2004. kojom se usklađuju postupci nabave subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i Direktivom Europskog Parlamenta i Vijeća 2004/18/EZ od 31. ožujka 2004. o koordinaciji postupaka za dodjelu ugovora o javnim radovima, ugovora o javnim opskrbama te ugovora o pružanju javnih usluga, a u hrvatskom zakonodavstvu Zakonom o javnoj nabavi koji je usvojen u Hrvatskom saboru, a stupa na snagu 1.1.2008. godine. Bitan element standardizacije sadržaja elektroničkih kataloga predstavlja Jedinstveni rječnik javne nabave dostupan u EU na

jezicima zemalja članica. U Republici Hrvatskoj Vlada Uredbom propisuje uvjete primjene Rječnika.

Semantički standardi za elektroničke kataloge zasnovani na XML-u, BMS-u i UBL-u u širokoj su primjeni te ne predstavljaju znatnu zapreku za izradu tehnoloških rješenja.

Elektronički katalogi preduvjet su za primjenu elektroničke narudžbenice, a posredno i za elektronički račun.

### 5.3.2 *e-Narudžbenica i e-Račun*

Elektronička narudžbenica prva je u slijedu elektroničkih isprava za realizaciju procesa nabave i pri tome koristi e-Katalog. Ona je bitan element za implementaciju dinamičkog sustava nabave. Standardi za e-Narudžbenicu i elektronički račun logički su povezani te e-Račun u procesu lanca nabave automatski preuzima veliki dio podataka iz e-Narudžbenice ako ona postoji.

e-Račun je najraširenija elektronička isprava u svijetu. Iako pokriva samo jedan segment u cjelokupnom dobavnom lancu, e-Račun ima središnju ulogu za razvitak elektroničkog poslovanja. e-Račun u sebi sadrži važne podatke za obračun PDV-a pa primjena e-Računa ima poseban značaj za provedbu nacionalne fiskalne politike. Široka rasprostranjenost i primjena internetskog bankarstva u Hrvatskoj temelj je za brzo postizanje maksimalnih učinaka od uvođenja e-Računa. Uvođenje e-Računa dobar je primjer horizontalnog povezivanja unutar e-Poslovanja, te je stoga od interesa kako za velika i mala poduzeća, tako i za javni sektor.

### 5.3.3 *e-Plaćanje*

Primjena e-Računa omogućava automatsku pripremu elektroničkih naloga za plaćanje kupljenih roba ili usluga. Sve metode e-plaćanja, za razliku od gotovinskog plaćanja, su pogodnije za praćenje toka novca putem ovlaštenih organizacija, a što posljedično doprinosi smanjenju sive ekonomije.

Najčešći oblici elektroničkog plaćanja su korištenje kreditnih i debitnih kartica u plaćanju putem interneta, internetsko bankarstvo, mobilno plaćanje, posrednički servisi (npr. PayPal) i elektronički novac. U Hrvatskoj su u primjeni bankarske kartice, internetsko bankarstvo i mobilno plaćanje.

Da bi se u Hrvatskoj mogao koristiti elektronički novac te mobilno plaćanje sudskih i upravnih pristojbi, potrebno je propisati korištenje elektroničkog novca u okviru novog zakona o platnim sustavima i zakona o institucijama za elektronički novac.

### 5.3.4 *Semantička interoperabilnost (elektroničke isprave i podaci)*

Preduvjet za primjenu elektroničke narudžbenice i računa jest usvajanje normi. Hrvatska gospodarska komora i Financijska agencija pripremiti će pregled ISO/CEN normi za elektroničko poslovanje i prijedloge dodatnih nacionalnih semantičkih i procesnih normi za elektroničko poslovanje i predložiti ih na usvajanje tehničkom odboru TO Z1 Hrvatskog zavoda za norme.

U povezivanju poslovnih procesa gospodarskih subjekata, državnih tijela i drugih subjekata pojavljuju se određeni sadržaji za koje je primarni izvor određeno državno tijelo (prostorne jedinice, trgovačka društva, udruge, građani, državljanstvo ...) tako da je država obvezna donijeti pripadajuće standarde da bi ti sadržaji bili elektronički čitljivi.

S ciljem povećanja interoperabilnost među različitim normama za elektroničke poruke treba koristiti konvertere formata i sadržaja poruka. To se prvenstveno odnosi na prevođenje sa starijeg EDIFACT standarda u noviji XML standard i po potrebi obratno.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Izraditi prijedlog semantičkih procesnih normi za e-Narudžbenicu i e-Račun	06/2008	HGK	MFIN, MINGORP, Fina
Izraditi prijedlog semantičkih i procesnih normi za elektroničko plaćanje	06/2008	HGK	MFIN, HUP, HNB, MINGORP
Donijeti podatkovne standarde za registre, očevidnike i upisnike iz odgovornosti države za temeljne podatke: prostorne jedinice, pravne i fizičke osobe, te tromjesečno izvješćivati Vladu RH o napretku procesa	12/2008	SDUeH (koordinator)	SDUU, MP, MFIN, DGU, DZS, MINGORP

## 5.4 Nacionalni projekti

### 5.4.1 e-Potpis i elektronički identitet

Mora se uspostaviti sustav za upravljanje elektroničkim identitetima pravnih i fizičkih osoba u informacijskim sustavima javne uprave. Zbog praćenja obveze plaćanja poreza na dodanu vrijednost unutar EU, Ministarstvo financija pokrenulo je proces za stvaranje jedinstvenog poreznog broja svih pravnih i fizičkih osoba. Obzirom da takav broj moraj biti dodijeljen svim pravnim i fizičkim osobama, mogao bi poslužiti kao podloga za jedinstveni elektronički identitet.

Pravno i tehnološko okruženje za primjenu elektroničkog poslovanja u Republici Hrvatskoj u potpunosti je uspostavljeno. Za brže prihvaćanje i široku primjenu nužno je pokrenuti projekt javne kampanje za informiranje javnosti o prednostima i jednostavnosti korištenja elektroničkog potpisa.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva pokrenuti će projekt izrade aplikativnih rješenja zasnovanih na otvorenom kodu za elektroničko potpisivanje i provjeru elektroničkog potpisa bilo koje vrste datoteka i staviti ih na slobodno raspolaganje za komercijalnu i osobu upotrebu.

Ministarstvo unutarnjih poslova će pokrenuti projekt osobne iskaznice na pametnoj kartici koja će nositi i napredni elektronički potpis.

### 5.4.2 e-Račun

Zbog velikih potencijalnih fiskalnih učinaka primjene elektroničkih računa Ministarstvo financija pokrenuti će pilot projekt prihvata elektroničkog računa u sustavu državne riznice. Najbolji primjer takve primjene e-Računa je već spomenuta Danska u kojoj je, zahvaljujući obavezi primjene u javnom sektoru, u kratkom vremenu postignuta masovnost primjene i ostvarene uštede od preko 100 milijuna Eura godišnje.

### 5.4.3 e-Javna nabava

Ured za javnu nabavu osigurat će da sustavi za elektroničku javnu nabavu budu interoperabilni na europskoj razini u smislu primjene standarda i normi za elektronički potpis, elektronički katalog i virtualni dosje tvrtke te omogućće ravnopravno sudjelovanje malih i srednjih poduzeća u javnoj nabavi.

### 5.4.4 Aplikacije temeljene na otvorenom kodu

Državna uprava, HGK, HUP i drugi trebaju poticati izradu aplikacija elektroničkog poslovanja, podržavajući tehnološku neutralnost i interoperabilnost između različitih sustava.

Jedna od prepreka za brže usvajanje elektroničkog poslovanja u malim i srednje velikim tvrtkama je nedostatak ponude gotovih, jednostavnih aplikativnih rješenja prihvatljivog raspona cijena. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva može ukloniti ovu ulaznu prepreku objavom skupa aplikacija temeljenih na otvorenom kodu za elektroničko potpisivanje, elektronički račun, osnovno poslovanje (uredsko, kadrovsko, računovodstveno, financijsko) te izradu internetskih stranica i elektroničku prodaju.

#### 5.4.5 Tehnološka interoperabilnost

Tehnička interoperabilnost odnosi se na norme i standarde za povezivanje računalnih sustava i servisa. Ona uključuje otvorena sučelja, mrežne i sigurnosne servise, podatkovni međusloj, integraciju, prezentaciju i razmjenu podataka.

Za razvoj elektroničkog poslovanja posebno je važna standardizacija aplikacijskog međusloja za podršku rada s pametnim karticama. Nedostatak interoperabilnosti elektroničkih potpisa prepoznat je kao problem na razini Europske unije. Republika Hrvatska, kroz programe Europskih zajednica IDABC i CIP ICT, mora aktivno sudjelovati u procesima standardizacije elektroničkog potpisa na razini Europske unije, te što prije omogućiti prepoznavanje hrvatskih certifikata u EU, odnosno europskih certifikata u Hrvatskoj.

U javnom sektoru ne smije se uvoditi u primjenu više različitih standarda za pametnu karticu. Aplikacije javnog sektora moraju međutim omogućiti korištenje bilo kojeg certifikata izdanog u skladu sa Zakonom o elektroničkom potpisu.

Zbog jednostavnijeg praćenja provedbe Zakona o elektroničkom potpisu, potrebno je pri konačnom usklađivanju Zakona s pravnom stečevinom Europske unije nadležnost za donošenje pravilnika koji utvrđuje tehnička pravila za osiguravanje povezanosti evidencija izdanih i opozvanih certifikata davatelja usluga certificiranja u Republici Hrvatskoj prenijeti u nadležnost ministra nadležnog za elektroničko poslovanje. Pravilnik treba odrediti koje norme se primjenjuju na pametne kartice i međusloj u javnom sektoru.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Uspostava javnog sustava jedinstvene identifikacije fizičkih i pravnih osoba bez obzira na način registracije (tvrtke, obrtnici, udruge, tijela državne uprave ...) kompatibilnog s međunarodnim preporukama i najboljom praksom (ne samo u EU nego i globalno)	06/2008	MFIN	MUP, MINGORP, MZSS, MP, SDUU, HGK, HOK, HUP, HUB, FINA, GS1, APIS
Uvođenje osobne iskaznice na pametnoj kartici	12/2009	MUP	AKD, FINA
U okviru e-Javne nabave omogućiti elektroničku dostavu ponuda i uspostaviti sustav elektroničke dražbe	09/2008	UJN	NN, FINA
e-Javna nabava kao primjer interoperabilnosti G2B i G2G (naglasak na e-Katalog, e-Račun) i SDR plaćanja G2B)	12/2009	UJN, MFIN	NN, FINA
Izrada Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkom potpisu kojim se navedeni Zakon u potpunosti usklađuje s pravnom stečevinom EU	05/2008	MINGORP	

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Donijeti pravilnik koji utvrđuje tehnička pravila za osiguravanje povezanosti evidencija izdanih i opozvanih certifikata davatelja usluga certificiranja u Republici Hrvatskoj	10/2008	MINGORP	
Učiniti dostupnim sustav aplikacija za e-poslovanje namijenjen malom i srednjem poduzetništvu zasnovan na otvorenom kodu koji mora sadržavati barem aplikacije za osnovno uredsko poslovanje, elektronički potpis, (izradu elektroničkog računa i računovodstvo.)	12/2008	MINGORP	SDUeH, APIS

### **5.5 Obrazovanje za menadžment i za primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u elektroničkom poslovanju**

Informacijske i komunikacijske tehnologije već su danas postale alat nedjeljiv od temeljnog poslovanja tvrtki. Kako bi se u potpunosti iskoristio njihov potencijal nužno je da menadžment na svim razinama raspolaže znanjima i vještinama za njihovu učinkovitu i djelotvornu primjenu (Brumec J i sur. Studijske osnove za razvitak elektroničkog poslovanja u Republici Hrvatskoj 2007.g.)

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa će u okviru sustava obrazovanja odraslih, a u suradnji s visokoškolskim ustanovama, uspostaviti bazu podataka o dostupnim programima za obrazovanje rukovoditelja u upravljanju informacijskom i komunikacijskom tehnologijom i primjeni elektroničkog poslovanja, analizirati potrebe i izvodljivost uvođenja novih obrazovnih programa te uspostaviti javno internetsko obrazovanje za razvoj vještina u upravljanju informacijskom i komunikacijskom tehnologijom.

Malom i srednjem poduzetništvu dostupnost izvora znanja predstavlja daleko veću prepreku nego velikim tvrtkama. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i Hrvatska agencija za malo i srednje poduzetništvo uspostavile su stoga mjere sufinanciranja konzultantskih usluga putem vaučera i sustav certificiranja poslovnih savjetnika. U tom sustavu tek su marginalno zastupljeni konzultanti koji pružaju usluge savjetovanja o elektroničkom poslovanju. Ministarstvo i Agencija će stoga poduprijeti obrazovanje i certificiranje savjetnika za elektroničko poslovanje, provoditi sufinanciranje konzultantskih usluga, te kroz mrežu institucionalne podrške poduzetništvu u malom gospodarstvu pružati podršku uvođenju elektroničkog poslovanja. Uz planiranje proračunskih sredstava Ministarstvo će se, gdje god je to moguće, natjecati i za korištenje sredstava iz europskih fondova namijenjenih za podizanje regionalne konkurentnosti.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Uspostaviti sustav savjetodavne potpore za primjenu elektroničkog poslovanja u malom i srednjem poduzetništvu	06/2008	MINGORP	HAMAG

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Uspostaviti bazu podataka o dostupnim programima za obrazovanje rukovoditelja u upravljanju informacijskom i komunikacijskom tehnologijom i primjeni elektroničkog poslovanja.	06/2008	MZOŠ	AZO
Obrazovanje i certificiranje savjetnika za elektroničko poslovanje	12/2008	MINGORP	HAMAG

### 5.6 Dostupnost informacija i javno znanje o elektroničkom poslovanju

Nacionalnim portalom za elektroničko poslovanje potrebno je omogućiti, na jednom mjestu, izdavati preporuke, informacije o dobroj praksi s konkretnim slučajevima i rješenjima, objavljivati pravila i standarde, objavljivati profile prijevara i sudskih postupaka o elektroničkom poslovanju te selektirati „česta pitanja“ u području elektroničkog poslovanja. Portal treba pružiti i višejezične informacije usmjerene na mala i srednja poduzeća i potrošače o njihovim pravima i obavezama za transakcije elektroničkog poslovanja, a posebice za prekogranične transakcije. Dobri primjeri iz europske prakse su ebusinesslex.net i „The European ebusiness support network (ebsn) for SMEs“ Glavne uprave za poduzetništvo i industriju EU (DG ENTER).

Razvoj i diseminacija sadržaja za pripadni portal, kao javnog znanja, obavljat će se prema sljedećim načelima:

- država neće platiti isti sadržaj više od jedan puta,
- sadržaj sa širokom primjenom biti će široko i besplatno dostupni,
- pri nabavi novih sadržaja mora se provjeriti da li takvi već postoje u dostupnim izvorima.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Uspostaviti i održavati nacionalni portal za javno znanje u području elektroničkog poslovanja (Nacionalni portal za elektroničko poslovanje)	06/2008	MINGORP	MZOŠ, MFIN, SDUeH, HGK

## 6 MEHANIZMI PROVEDBE

### 6.1 Akcijski plan i proračunska sredstva

Prilog Strategije je tablica provedbenih mjera do kraja 2008. godine. Krajem 2008. i 2009. godine donijeti će se akcijski planovi za 2009. i 2010. godinu, koji će se temeljiti na rezultatima provedbe Strategije u prethodnom razdoblju i najnovijim svjetskim iskustvima, te definirati trenutačne prioritete u skladu s programom Vlade i potrebama gospodarstva. Akcijski planovi moraju sadržavati mjere za poticanje i praćenje provedbe strateških preporuka.

Mjere i projekti predviđeni Strategijom i akcijskim planovima moraju biti popraćeni odgovarajućim planiranim sredstvima u državnom proračunu. Proračunska sredstva trebaju

osigurati provedbu specifičnih mjera za poticanje razvitka elektroničkog poslovanje, uvođenje i primjenu elektroničkog poslovanja kod proračunskih korisnika, te izdvajanja za poticanje elektroničkog poslovanja u gospodarstvu i društvu.

## 6.2 Praćenje provedbe

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva nadležno je za koordinaciju i praćenje provedbe Strategije i pripadnih akcijskih planova u sustavu državne uprave te pripremu izvješća za Vladu Republike Hrvatske. Takva izvješća moraju sadržavati i informaciju o provedbi strategijskih preporuka.

Kako bismo mogli pratiti razvitak elektroničkog poslovanja u Hrvatskoj te ga uspoređivati s onim u međunarodnom okruženju, posebice u zemljama članicama Europske unije, Ministarstvo će provoditi studije praćenja međunarodno prihvaćenih indikatora razvitka elektroničkog poslovanja.

U svrhu što bolje prilagodbe akcijskih planova potrebama hrvatskog gospodarstva i prepoznavanja nacionalnih prioriteta, Ministarstvo će pokretati cikličke studije prepreka za primjenu elektroničkog poslovanja u gospodarstvu i javnom sektoru te analize najbolje svjetske i nacionalne prakse u primjeni elektroničkog poslovanja.

Mjera	Rok provedbe	Nositelji	Sunositelji
Izrađivati godišnje studije prepreka elektroničkom poslovanju te pratiti napredak razvoja elektroničkog poslovanja	trajno	MINGORP	

## 7 LITERATURA

Hrvatska u 21. stoljeću – Informacijska i komunikacijska tehnologija. Narodne novine 109/2002.

Declaration of Principles: Building the Information Society: a global challenge in the new Millennium. Document WSIS-03/GENEVA/DOC/4-E. Geneve: ITU, 12 December 2003. ([www.itu.int/wsis/](http://www.itu.int/wsis/))

Plan of Action. Document WSIS-03/GENEVA/DOC/5-E. Geneve: ITU, 12 December 2003. ([www.itu.int/wsis/](http://www.itu.int/wsis/))

Decision 2004/387/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on interoperable delivery of pan-European eGovernment services to public administrations, businesses and citizens (IDABC). ([www.europa.eu.int/idabc/en/document/3430/3](http://www.europa.eu.int/idabc/en/document/3430/3))

Strategija Programa One Stop Shop. Zagreb: Središnji državni ured za e-Hrvatsku, Središnji državni ured za upravu, Financijska agencija, prosinac 2004. ([http://www.vlada.hr/Download/2004/12/16/Strategija\\_POSS\\_V2.pdf](http://www.vlada.hr/Download/2004/12/16/Strategija_POSS_V2.pdf))

eBusiness Strategy: Optimising usage of ICTs by irish SMEs and microenterprises. Dublin: Department of Enterprise, Trade and Employment, December, 2004.

European Interoperability Framework for Pan-European eGovernment Services. Version 1.0. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004. ISBN 92-894-8389-X (<http://europa.eu.int/idabc/servlets/Doc?id=19529>).

Studija dostupnosti javnih usluga na Internetu u Republici Hrvatskoj za 2004. g. Zagreb: Capgemini d.o.o., 21. siječnja 2005.

Nacionalni program informacijske sigurnosti u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Središnji državni ured za e-Hrvatsku, Stručna skupina za informacijsku sigurnost, ožujak 2005. ([www.e-hrvatska.hr](http://www.e-hrvatska.hr))

Decision of the European Parliament and of the Council establishing a Competitiveness and Innovation Framework Programme (2007-2013). COM (2005) 121 final. Brussels: Commission of the European Communities, 6.4.2005

Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council concerning the seventh framework programme of the European Community for research, technological development and demonstration activities (2007 to 2013). COM (2005) 119 final. Brussels: Commission of the European Communities, 6.4.2005

i2010 – A European Information Society for growth and employment. COM(2005) 229 final. Brussels: Commission of the European Communities, 1.6.2005. ([www.europa.eu.int/comm/secretariat\\_general/impact/docs/ia\\_2005/COM\(2005\)229.pdf](http://www.europa.eu.int/comm/secretariat_general/impact/docs/ia_2005/COM(2005)229.pdf))

Memorandum Razumijevanja o razvoju širokopojskih mreža, potpuno međupovezanih s europskim i globalnim mrežama –«bSEE» inicijativa o širokopojskim vezama u jugoistočnoj Europi. Solun, Grčka: 01. srpnja 2005. ([www.stabilitypact.org/e-see/](http://www.stabilitypact.org/e-see/))

Guidelines for a National Strategy for Building the Framework for e-Business. Solun, Grčka: 01. srpnja 2005. ([www.stabilitypact.org/e-see/](http://www.stabilitypact.org/e-see/))

Nacionalna strategija razvoja sustava intelektualnog vlasništva Republike Hrvatske 2005-2010. Zagreb: Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske, listopad, 2005.

Tunis Commitment. Document WSIS-05/TUNIS/DOC/7-E, Tunis: Second Phase of the WSIS, 18 November 2005. (<http://www.itu.int/wsis/>)

Tunis agenda for the information society. Document WSIS-05/TUNIS/DOC/6(Rev. 1)-E18. Tunis: November 2005. (<http://www.itu.int/wsis/>)

Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. i2010 eGovernment Action Plan: Accelerating eGovernment in Europe for the Benefit of All. COM (2006) 173 final. Brussels: Commission of the European Communities, 25.4.2006

Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A strategy for a Secure Information Society - "Dialogue, partnership and empowerment". COM (2006) 251 final. Brussels: Commission of the European Communities, 31.5.2006

eGovernment in the Member States of the European Union. 5th Edition. IDABC eGovernment Observatory, May 2006 (<http://europa.eu.int/idabc/egovo>)

Odrednice razvitka i uporabe računalnih programa s otvorenim kodom u tijelima državne uprave, Politika otvorenog programskog koda. Zagreb: Vlada Republike Hrvatske, srpanj 2006. ([www.e-hrvatska.hr](http://www.e-hrvatska.hr))

Strategija razvoja širokopojskog pristupa u Republici Hrvatskoj do 2008. godine. Zagreb: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, srpanj 2006. ([www.e-hrvatska.hr](http://www.e-hrvatska.hr))

Nacionalni program digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe. Zagreb: Ministarstvo kulture, listopad, 2006.

Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske 2006-2010. D. Vikić Topić, R. Fuchs (ur.) Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, listopad, 2006.

Studija razvoja informacijskog društva u Republici Hrvatskoj. Zagreb: IDC Adriatics, listopad 2006. ([www.e-hrvatska.hr](http://www.e-hrvatska.hr))

ELDOC Legal Study On Legal And Administrative Practices Regarding The Validity And Mutual Recognition Of Electronic Documents, With A View To Identifying The Existing Legal



Barriers For Enterprises D3.6 – Final Report. Brussels: DG Enterprise & Industry, European Commission, November, 2006.

Benchmarking of existing national legal e-business practices, from the point of view of enterprises (e-signature, e-invoicing and e-contracts). Brussels: DG Enterprise & Industry, European Commission, November 2006.

The role of new companies in e-business innovation and diffusion. e-Business w@tch Special Impact Study No. 2 / 2006. Brussels: DG Enterprise & Industry, European Commission, December 2006

ICT and e-Business in the Food and Beverages Industry: ICT adoption and e-business activity in 2006. e-Business w@tch Sector Report No. 1/2006. Milan/Brussels: EC Enterprise & Industry Directorate General & Databank S.p.A., 2006.

The European e-Business Report, 2006/07 edition: A portrait of e-Business in 10 sectors of the EU economy, 5th Synthesis Report of the e-Business W@tch. Brussels: DG Enterprise & Industry, European Commission, January 2007.

Operativni plan provedbe Programa e-Hrvatska 2007. S PREGLEDOM AKTIVNOSTI za 2007. godinu. Zagreb: Vlada Republike Hrvatske, Središnji državni ured za e-Hrvatsku, svibanj, 2007. ([www.e-hrvatska.hr](http://www.e-hrvatska.hr))

Znanstvena i tehnologijska politika Republike Hrvatske 2006.-2010. Zagreb: Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo znanosti, obrazovanje i športa, svibanj, 2007.

Brumec, J i sur. Studijske osnove za razvitak elektroničkog poslovanja u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, lipanj 2007.

Preporuke za povećanje informacijsko komunikacijsko i tehnologijske konkurentnosti. Zagreb: Nacionalno vijeće za konkurentnost, lipanj 2007.

NVK2007: Godišnje izvješće o konkurentnosti Hrvatske za 2006. godinu. Zagreb: Nacionalno vijeće za konkurentnost, srpanj 2007.

## **Prilog A: Pregled pravne stečevine Europske unije u području elektroničkog poslovanja**

Direktiva Vijeća 91/250/EEC od 14. svibnja 1991. o zakonskoj zaštiti računalnih programa (softver direktiva)

Preporuka Komisije 1994/820/EZ o pravnim aspektima elektroničke razmjene podataka

Direktiva 95/46/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca glede obrade osobnih podataka i o slobodnom kretanju podataka

Izviješće EZ o primjeni Direktive 95/46/EZ

Direktiva 96/9/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o zakonskoj zaštiti baze podataka

Direktiva 97/7/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 1997. o zaštiti potrošača vezano na ugovore na daljinu

Direktiva 1999/93/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 1999. o okviru Zajednice za elektronički potpis

Direktiva 2000/31/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 08. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebice elektroničke trgovine

Direktiva 2000/58/EZ o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u sektoru elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama)

Uredba Vijeća (EZ) broj 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim predmetima

Direktiva 2001/29/EC Europskog Parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu

Direktiva 2001/115/EZ kojom se mijenja Direktiva 77/388/EEK radi olakšavanja, modernizacije i harmonizacije uvjeta fakturiranja obzirom na porez na dodanu vrijednost.

Uredba (EZ) broj 733/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. travnja 2002.g. o primjeni vršne domene .eu

Uredba Vijeća broj 792/2002 kojom se mijenja privremena Uredba (EEC) br. 218/92 o administrativnoj suradnji na polju indirektnog oporezivanja (PDV) što se odnosi na dodatne mjere vezano za elektroničku trgovinu

Direktiva 2002/19/EZ o pristupu i međusobnom povezivanju elektroničkih komunikacijskih mreža i pripadajuće opreme (Direktiva o pristupu)

Direktiva 2002/20/EZ o ovlaštenjima na području elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (Direktiva o ovlaštenjima)

Direktiva 2002/21/EZ o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničko komunikacijske mreže i usluge (Okvirna Direktiva)

Direktiva 2002/22/EZ o osnovnim uslugama i pravima korisnika u svezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o osnovnim uslugama)

Direktiva 2002/65/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. o oglašavanju na daljinu financijskih usluga za potrošače

Direktiva 2002/77/EZ o natjecanju na tržištima elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga

Uredba Vijeća broj 1/2003 (Članak 81. – 82. Ugovora iz Maastrichta)

Izviješće EZ o provedbi Direktive 2003/31/EZ (Direktiva o elektroničkoj trgovini)

Uredba Vijeća (EZ) broj 1798/2003 od 7. listopada 2003.g. o administrativnoj suradnji na području poreza na dodanu vrijednost i opozivajućoj regulativi (EEZ) broj 218/92

Uredba (EZ) broj 460/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004.o osnivanju europske agencije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA)

Direktiva 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu.

## Prilog B: Tablica provedbenih mjera i preporuka do kraja 2008. godine

R.Br	Tekst mjere	Rok	Nositelji	Sunositelji
1	Imenovati koordinate provedbe Strategije	odmah, trajno	MINGORP	sva TDU, HGK, HOK, HUP, HUB, FINA, GS1 ...
2	Proširiti obuhvat savjetodavnih usluga koje se financiraju u sklopu sustava regionalnih poslovnih centara sadržajima vezanim uz elektroničko poslovanje	odmah, trajno	MINGORP	
3	Koordinirati sudjelovanje hrvatskih stručnjaka u radu međunarodnih normiranih tijela u području e-poslovanja.	odmah, trajno	HZN	HGK, HOK, HUP, HUB, FINA, GS1 ...
4	Godišnja studija o suradnji nacionalnih institucija na razvoju gospodarstva temeljenog na znanju i elektroničkog poslovanja, s prijedlogom mjera i modelima suradnje	trajno	MINGORP	HGK, NVK
5	Izrađivati godišnje studije prepreka elektroničkom poslovanju te pratiti napredak razvoja elektroničkog poslovanja	trajno	MINGORP	
6	Održavati interoperabilnosti NCARH i EU BGCA (digitalni certifikat, elektronički potpis, verifikacija i ovjera)	trajno	MINGORP	FINA
7	Ukloniti pravne barijere za elektroničko poslovanje u području sudskog registra i omogućiti uspostavu virtualnog dosjea tvrtke	12/2007	MP	Fina
8	Osigurati da sustavi za elektroničku javnu nabavu omoguće ravnopravno sudjelovanje malih i srednjih poduzeća u javnoj nabavi	12/2007	UJN	
9	Donijeti provedbene propise po Zakonu o tajnosti podataka i Zakonu o informacijskoj sigurnosti	03/2008	UVNS	
10	Izraditi listu prioriteta s područja e-poslovanja za gospodarstvo RH i na temelju nje pružiti pomoć (financijsku, stručnu, logističku) nosiocima ključnih projekata	03/2008	MINGORP	SDUeH, HGK, HOK, HUP, HUB, FINA, GS1 ...
11	Izraditi Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkom potpisu kojim se navedeni Zakon u potpunosti usklađuje s pravnom stečevinom EU	03/2008	MINGORP	

R.Br	Tekst mjere	Rok	Nositelji	Sunositelji
12	Izraditi Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkoj trgovini kojim se navedeni Zakon u potpunosti usklađuje s pravnom stečevinom	04/2008	MINGORP	
13	Utemeljiti Nacionalno vijeće za elektroničko poslovanje	05/2008	MINGORP	
14	e - Javna uprava (izmjene i dopune relevantnih propisa koje će omogućiti primjenu elektroničke isprave u TDU, opći upravni postupak i uredsko poslovanje)	06/2008	SDUU	
15	e - Javna uprava (izmjene i dopune relevantnih propisa koje će omogućiti elektroničke i mobilne uplate upravnih pristojbi)	06/2008	MP	MFIN, HNB
16	e - Javna uprava (izrada projektne dokumentacije za projekt primjene elektroničke isprave u TDU)	06/2008	SDUU	SDUeH, APIS
17	Uskladiti propise koji uređuju osnivanje poslovnih subjekata i propise o elektroničkom potpisu tako da kratki naziv poslovnog subjekta bude najviše 50 znakova	06/2008	MINGORP (koordinator)	MP, SDUU
18	U postupak procjene učinka propisa uključiti procjenu učinka na elektroničko poslovanje	06/2008	UKSPUP VRH	
19	Uspostaviti institucionalnu osposobljenost za upravne poslove vezane za elektroničko poslovanje	06/2008	MINGORP	
20	Uspostaviti institucionalnu osposobljenost za upravne poslove vezane za elektroničko poslovanje	06/2008	SDUU	
21	Uspostaviti institucionalnu osposobljenost za pravosudne poslove vezane za elektroničko poslovanje	06/2008	MP	
22	Uspostaviti sudske i izvansudske postupke za rješavanje sporova vezanih za elektroničko poslovanje (uskладiti sudski poslovnik, osposobiti suce i sudske službenike)	06/2008	MP	Pravosudna akademija
23	Uspostaviti i održavati elektroničke portale za javno znanje u područjima državnih poticaja	06/2008	MINGORP, MZOŠ, MMTPR	HGK
24	Izraditi prijedlog semantičkih i procesnih normi za e-Narudžbenicu i e-Račun	06/2008	HGK	MFIN, MINGORP, FINA

R.Br	Tekst mjere	Rok	Nositelji	Sunositelji
25	Izraditi prijedlog semantičkih i procesnih normi za elektroničko plaćanje	06/2008	HGK	MFIN, HUP, HNB, MINGORP
26	Uspostaviti sustav savjetodavne potpore za primjenu elektroničkog poslovanja u malom i srednjem poduzetništvu	06/2008	MINGORP	HAMAG
27	Uspostaviti javni sustav jedinstvene identifikacije fizičkih i pravnih osoba (porezni broj) bez obzira na način registracije (tvrtke, obrtnici, udruge, tijela državne uprave ...) kompatibilan s međunarodnim preporukama i najboljom praksom (ne samo u EU nego i globalno)	06/2008	MFIN	MUP, MINGORP, MZSS, MP, SDUU, HGK, HOK, HUP, HUB, FINA, APIS, GS1
28	Ukloniti pravne barijere za elektroničko poslovanje u području registra prostornih jedinica	06/2008	DGU	MZOPUG
29	Dopuniti Pravilnik o registru prostornih jedinica definicijama XML shema podatkovnih struktura prostornih jedinica (županije, gradovi, općine, naselja, ulice, kućni brojevi, statistički popisni krugovi, katastarske općine)	06/2008	DGU, DZS	
30	Katalogizirati trenutačno aktualne projekte s područja e-poslovanja u RH (nosioci, ciljevi, stupanj gotovosti/primjene ...)	06/2008	SDUeH	MINGORP, HGK, HOK, HUP, HUB, FINA, GS1 ...
31	Pokrenuti kampanju za podizanje javne svijesti o mogućnostima primjene elektroničkog poslovanja	06/2008	MINGORP	
32	Uspostaviti portal s cjelovitim informacijama o propisima, preporukama, normama i standardima, certifikaciji te najboljoj praksi i javnom znanju u primjeni elektroničkog poslovanja (nacionalni portal za e-poslovanje)	06/2008	MINGORP	MZOŠ, MFIN, SDUeH, HGK
33	U okviru portala Moja uprava uspostaviti temu Elektroničko poslovanje s cjelovitim informacijama o pravnom okviru za elektroničko poslovanje i temu s cjelovitim informacijama o državnim poticajima	06/2008	SDUeH	MINGORP, MZOŠ, MMTPR, MPŠVG, UVNS, HAT, AZOP, APIU, AZTN, CARNet, ZSIS, HZN, HGK, APIS IT, FINA

R.Br	Tekst mjere	Rok	Nositelji	Sunositelji
34	Uspostaviti bazu podataka o dostupnim programima za obrazovanje rukovoditelja u upravljanju informacijskom i komunikacijskom tehnologijom i primjeni elektroničkog poslovanja	06/2008	MZOŠ	AZO
35	Ukloniti pravne barijere za elektroničko poslovanje u području carina, poreza, upravnih i sudskih pristojbi i državne riznice	06/2008	MFIN	
36	Ukloniti pravne barijere za elektroničko poslovanje u području javne nabave i omogućiti dokazivanje sposobnosti ponuditelja virtualnim dosjeom	06/2008	UJN	MFIN
37	Ukloniti pravne barijere za elektroničko poslovanje u području javne uprave (opći upravni postupak i uredsko poslovanje)	06/2008	SDUU	
38	Uspostaviti upravne funkcije za elektroničko poslovanje i inspekciju u području elektroničkog poslovanja u MINGORP	06/2008	MINGORP	
39	Dopuniti odgovarajući pravilnik o sudskom registru definicijama XML shema podatkovnih struktura pravnih osoba iz sudskog registra i virtualnog dosjea pravne osobe	06/2008	MP	
40	Dopuniti odgovarajući pravilnik o obrtnom registru definicijama XML shema podatkovnih struktura obrta i virtualnog dosjea obrtnika	06/2008	MINGORP	
41	Dopuniti odgovarajući pravilnik o udrugama definicijama XML shema podatkovnih struktura udruga i virtualnog dosjea udruge	06/2008	SDUU	
42	Dopuniti odgovarajući pravilnik o državnim maticama definicijama XML shema podatkovnih struktura državnih matica i virtualnog dosjea fizičke osobe	06/2008	SDUU	
43	Dopuniti odgovarajući propis o tijelima javne vlasti definicijama XML shema podatkovnih struktura tijela javne vlasti	06/2008	SDUU	
44	<u>e-Javna nabava kao primjer interoperabilnosti G2B i G2G (e-Račun)</u>	09/2008	MFIN	FINA
45	U okviru e-Javne nabave omogućiti elektroničku dostavu ponuda i uspostaviti sustav elektroničke dražbe	09/2008	UJN	NN, FINA
46	Donijeti Pravilnik koji utvrđuje tehnička pravila za osiguravanje povezanosti evidencija izdanih i opozvanih certifikata davatelja usluga certificiranja u RH	10/2008	MINGORP	

R.Br	Tekst mjere	Rok	Nositelji	Sunositelji
47	Uspostaviti interoperabilnost NCARH i EU BGCA (digitalni certifikat, elektronički potpis, verifikacija i ovjera)	11/2008	MINGORP	FINA
48	e - Javna uprava (izrada projektne dokumentacije za projekt elektroničke i mobilne uplate upravnih pristojbi)	12/2008	MFIN	MP, SDUU, SDUeH, Fina, APIS
49	U Pravosudnoj akademiji uvesti programe obrazovanja kojima će suci steći znanja potrebna za vođenje predmeta koji uključuju elektroničke isprave i transakcije	12/2008	MP	Pravosudna akademija
50	Uspostaviti sustav obrazovanja i certificiranja savjetnika za elektroničko poslovanje	12/2008	MINGORP	HAMAG
51	Učiniti dostupnim sustav aplikacija za e-poslovanje namijenjen malom i srednjem poduzetništvu zasnovan na otvorenom kodu koji mora sadržavati barem aplikacije za osnovno uredsko poslovanje, elektronički potpis, izradu elektroničkog računa i računovodstvo.	12/2008	MINGORP	SDUeH, APIS
52	Akreditirati NCARH, RDC i RDC-TDU	12/2008	MINGORP	FINA
53	Osnovati nacionalni centar za konverziju poruka formiranih u različitim formatima i standardima kako bi se i SME sektoru omogućilo uključivanje u B2B e-poslovanje. Ovlastiti ga kao "trusted" centar za kontrolu kvalitete rada providera na teritoriju RH	12/2008	MINGORP	HGK, HOK, HUP, HUB, FINA, GS1 ...

R.Br	Tekst preporuke	Okvirni rok	Uključeni subjekti
1	Pri uvođenju elektroničkog poslovanja modelirati i unaprijediti poslovne procese radi korištenja moći IKT i postizanja punih učinaka elektroničkog poslovanja kako u gospodarstvu, tako i u javnom sektoru.	trajno	HGK, HOK, HUP, HUB, MINGORP
2	Granske udruge u okviru nacionalnih institucija, uspostaviti će i održavati elektroničke portale za javno znanje u područjima svoga djelovanja u svrhu povećanja produktivnosti i stupnja umreženosti gospodarstva	06/2008	HGK, HUP, HOK HUB (granske udruge)



R.Br	Tekst preporuke	Okvirni rok	Uključeni subjekti
3	Uspostaviti sustav za dodjelu nagrada i oznaka kvalitete za primjenu elektroničkog poslovanja	12/2008	HGK
4	Uvesti praksu naplate potraživanja nakon isporuke robe odnosno usluge kupljene elektroničkim putem	12/2008	HGK, tvrtke
5	Osigurati izvansudske nagodbe u predmetima elektroničkog poslovanja	12/2008	HGK, HOK, HUP
6	Velike tvrtke i tijela državne uprave trebaju predvoditi primjenu elektroničkog poslovanja u okviru svojih ekosustava na osnovama međunarodnih i nacionalnih normi.	12/2008	MFIN, MORH, MUP, MMTPR, MP, MZOŠ, HGK, HUP, tvrtke (najvećih 20)
7	U svrhu povećanja stupnja umreženosti gospodarstva, preporučava se elektroničkim poslovanjem, pored unutarnjih poslovnih procesa, obvezno obuhvatiti procese nabave i dobavljačke lance, kao i procese prodaje i marketinga	12/2008	MFIN, MORH, MUP, MMTPR, MP, MZOŠ, HGK, HUP, tvrtke (najvećih 20)